

8. Wright N. T. Novyi Zavet i narod Bozhyi / Per. s angl. N. Kholmogorovoi / N. T. Wright. – Cherkassy: Kollokvium, 2013. – 704 s.

9. Sannikov S. V. (sostavitel'). Fundament / S. V. Sannikov. – K.: «Bibleiskaia liga», 2013. – 512 s.

10. Tkachuk V. D. Metody i printsypy tolkovania Sviashchennogo Pisanja / V. D. Tkachuk. – K.: Tsentr khristianskoi zhyzni Ukrainy, 2000. – 127 s.

11. Khrystokin G. V. Neopatrystyka iak paradygma suchasnoi pravoslavnoi teologii / G. V. Khrystokin // Ukrainiis'ke religioznavstvo. – K.: IF im. H. S. Skovorody NAN Ukrainy, 2008. – №43. – S.61–69.

12. Cherenkov M. Baptizm bez kavychek. Ocherki i materialy k diskussii o budushchem evangel'skikh tserkvei / M. Cherenkov. – Cherkassy: Kollokvium, 2012. – 291 s.

13. Cherenkov M. Maibutnie teologii ta teologia maibutnioho: teologo-filosofs'ki refleksii / M. Cherenkov // Filosofs'ka dumka-Sententia: Spetsvyvusk №3 (2012) «Khrystyians'ka teologia i suchasna filosofia». – Vinnytsia: VDTU, 2013. – S.61–66.

14. Cherenkov M. Nakanune. Predchuvstvie Reformatsyi / M. Cherenkov. – K.: «Knyhonosha», 2013. – 229 s.

Stavroyani S. S., Teacher of the Department of Philosophy of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute» (Ukraine, Kyiv), stavrojani@gmail.com

Church and society in the interpretation of biblical narrative by Ukrainian Protestants

The features of fixed narrative sources in the interpretation of the Bible in contemporary Ukrainian Protestantism revealing actual problems of the church and society is investigated. It is proved that Ukrainian Protestant theology, both liberal and conservative, recognizes the Scripture as narrative source, following the Reformation principle of «Scripture alone» and their own national tradition. It is submitted that the Christian narrative of Ukrainian Protestantism is a story about the history and present of the church community, whose founders and «guardians» were (or are) especially the «heroes of faith», stories of which were written in imitation of a model of biblical narratives about the prophets and apostles. It is proved that inductive fundamentalist interpretation is an imitation of Western models.

Keywords: biblical narrative, interpretation, Ukrainian Protestantism, church, society.

Ставрояни С. С., преподаватель кафедры философии, Национальный технический университет Украины «Киевский политехнический институт» (Украина, Киев), stavrojani@gmail.com

Церковь и общество в интерпретации библейских нарративов украинскими протестантами

Исследовано особенности использования основных нарративных источников в интерпретации Библии современного украинского протестантизма в раскрытии актуальных проблем церкви и общества. Доказано, что украинская протестантская теология, как либеральная, так и консервативная, нарративными источниками признает Писание, следуя принципу Реформации «только Писание», и собственную отечественную традицию. Показано, что христианский нарратив украинского протестантизма является рассказом об истории и настоящем церковной общины, чьи основатели и «хранители» были (или есть) особыми «героями веры», рассказы о которых написаны в подражании образцам библейских нарративов о пророках и апостолах. Обосновано, что индуктивное фундаменталистское прочтение является подражанием западных образцов.

Ключевые слова: библейский нарратив, интерпретация, украинский протестантизм, церковь, общество.

* * *

УДК 1:37

Чубарева О. О.,
викладач, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
gileya.org.ua@gmail.com

МИСТЕЦТВО В ПРАКТИЧНОМУ ФОРМУВАННІ АКСІОЛОГІЧНОЇ ПАЛІТРИ СУЧАСНОГО СТУДЕНТСТВА

Досліджується роль мистецтва у формуванні аксіологічної палітри студентської молоді, зокрема, ; автор відзначає, що життя студентів аж ніяк не зводиться до прагматичного навчання; студенти – активні учасники всіх суспільних процесів – економічних, політичних, соціокультурних. Характерно, що у кожній із сфер, куди потрапляє студентська молодь, вона намагається виявити активність, творчість, реалізувати власний погляд на життя, нове гуманістичне ставлення до людини. Важливо, щоб воно було людським і

людяним, тобто естетичним і моральним. Основним чинником відродження морально-естетичного компоненту у познавчальній життєвості студентської молоді є мистецтво. Як феномен духовної культури, мистецтво виховує не тільки потребу насолоди красою, але й здатність творчого ставлення до дійсності. На жаль, залучення сучасного студентства до мистецтва носить проблемний характер. Загальна прагматизація життєвого простору не сприяє його естетизації. Пошук та впровадження ефективних механізмів формування естетичної культури молоді є одним із ключових завдань сучасного виховного процесу.

Ключові слова людина, культура, мистецтво, освіта, виховання.

В першу чергу, з нашої точки зору, необхідно зупинитися на концептуально-теоретичному аналізі багатовимірною феномену мистецтва як особливого виду людської діяльності та яскравого вияву естетичного, який має значний потенціал формування урізноманітненої і творчо-орієнтованої аксіологічної палітри студентської молоді. Мистецтво на всіх етапах розвитку людства в цілому і кожної окремої культурної цілісності зокрема відіграло важливу світоглядно-аксіологічну роль. «Особливим видом людської діяльності є мистецтво, мета якого не пізнання і перетворення світу, не викладення системи етичних норм або релігійних тверджень, а така художня творчість, що забезпечує створення уявного світу, його художньої картини. Мистецтво – естетичне освоєння світу в процесі художньої творчості, що відображає дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів; одна з форм суспільної свідомості» [1, с. 160]. Враховуючи це, безумовно важливості набуває використання різних форм мистецтва в процесі світоглядно-ціннісного, морально-аксіологічного і особливо естетичного виховання студентської молоді. Саме мистецтво, як феномен, що поєднує такі елементи, як особистісна творчість, суспільна значущість, світоглядно-аксіологічний орієнтир, будучи вищим проявом гармонійності і краси, має високий потенціал структурування та впорядкування аксіологічної палітри студентів як на рівні індивіда, так і соціального прошарку загалом.

Долучаючись до сфери мистецтва, молода людина отримує змогу збагатити власний інструментарій прилучення до загального світоглядно-аксіологічного та соціокультурного простору власного народу чи загально-людської цивілізації в цілому. Іншими словами мистецтво виконує світоглядно-комунікаційну функцію, дозволяючи особистості, що формується, ставати невід'ємною частиною культурного, соціального, цивілізаційного поля, надаючи їй відчуття власної значимості та аксіологічної абсолютності. «В сучасному світі мистецтво постає соціально значимим засобом міжкультурної комунікації та механізмом соціалізації, оскільки володіє можливістю підключати людину до існуючих в суспільстві цінностей, нормам та культурним значенням. Картина світу, що подається в мистецтві, зумовлена соціокультурною реальністю в історичному контексті, який має в сучасних умовах формат полікультурного простору. Мистецтво сприяє процесу самоідентифікації кожної людини та зняття глибинних внутрішніх проблем завдяки вмінню виражати інтуїтивно досягнутий «внутрішній порив». Існує глибокий зв'язок особистості, культури, мистецтва та інтенсивних світових культурних процесів, що відбуваються сьогодні» [2, с. 140]. І тільки усвідомлюючи наявність такого зв'язку, молода людина набуває можливості його раціонального використання для розширення власної особистісно-аксіологічної сфери. Саме тому такими важливими є естетичне виховання

у ВНЗ, викладання естетики і мистецьких дисциплін, створення цілісного естетичного простору навчального закладу і, нарешті, активне залучення студентської молоді до сфери реального мистецтва шляхом урізноманітнення естетичних форм позанавчальної практики, до яких у студентів був би абсолютно вільний доступ, що гарантувало б диверсифікацію інструментарію формування та збагачення аксіологічної палітри сучасного українського студентства.

На особистісному рівні мистецтво дозволяє людині набути багатьох особистісно, в тому числі й професійно, значущих якостей. Завдяки мистецтву процес сприйняття дійсності набуває ознак творчості і креативності, задоволення і насолоди, аксіологічної енергетичності та особистісної значущості. Враховуючи це, надзвичайно важливо, щоб майбутні спеціалісти під час навчання в університеті мали б змогу всіляко долучитися до світу видатних творів мистецтва класичного і сучасного характеру. Мистецтво прищеплює особистості такі аспекти художньо-естетичного сприйняття дійсності:

- трансформація зовнішніх ознак дійсності через внутрішній світ особистості;
- бачення оточуючого простору як організацію кольору і форм, ритмів і професійних відношень;
- асоціативність художньо-емоційних почуттів, настрою з конкретними об'єктами і явищами;
- символічно-образну аконстантність і здібність бачити в конкретному естетично загальному;
- здібність до абстрагування і вибіркової ознак;
- творче уявлення і типізація [див.: 3, с. 164].

Важливо і те, що саме мистецтво найбезпосереднішим чином дозволяє будь-якій особистості відчуття глибокі онтологічні почуття причетності до загальносвітової гармонії, усвідомити власну єдність зі світом в найкращих його проявах: Краси, Гармонії, Досконалості. Завдяки мистецтву буття людини набуває абсолютного сенсу, що особливо важливо відчувати в молодому віці, коли перед людиною постають складні проблеми вибору життєвого шляху, пошуку мотивації для творчої самореалізації в особистому і професійному житті. «Мета мистецтва полягає в тому, щоб через видиму матерію мистецтва, через його знаки й образи з'явилось апріорне начало, «показався» абсолют. Мистецький образ не просто виражає проєкцію автора, але є ще й моментом прояву самого буття. Займатися мистецькою практикою в такому смислі означає вміти відкривати буття» [4, с. 86]. Саме цьому мають вчитися студенти, що в майбутньому будуть інтелігентським прошарком в соціальній структурі нашої країни, а значить, будуть визначати культурно-сміслові, інноваційно-технологічні, світоглядно-аксіологічні орієнтири розвитку української нації. Національне і світове мистецтво, а також власна особистісна мистецька практика в цьому вимірі набувають фундаментально-онтологічного значення в процесі формування аксіологічної палітри сучасних українських студентів.

З точки зору світоглядно-філософської та феноменологічно-аксіологічної, важливо підкреслити і те, що мистецтво є необхідною умовою світосприйняття людини, що знаходиться в будь-якому соціокультурному середовищі. Не було протягом історії розвитку людства соціальних спільнот, що були б повністю позбавленими художньо-образних форм сприйняття дійсності. Іншими словами, мистецтво є одним з ключових засобів комунікації

між свідомістю і об'єктивною реальністю. «Мистецтво – це явище, створене за законами краси для відображення об'єктивної реальності і вираження естетичної свідомості людини. Воно виникло для того, щоб формувати, виховувати, спрямовувати естетичне світосприйняття людей. Насолода, яку отримує людина у спілкуванні з прекрасним мистецтвом, поєднує його особливості: тут і радість пізнання, і задоволення від творчості, і захоплення майстерністю, і відчуття багатства людського духу» [1, с. 160]. Особливо всі ці онтологічно-феноменологічні та енергетично-аксіологічні відчуття важливі в молодому віці, коли людина активно переймається пошуком основ для подальшої життєтворчості і самореалізації. А отже, вищі навчальні заклади мають всіляко сприяти прагненням кожного студента щодо самореалізації в позанавчальній мистецькій практиці, щодо захоплення мистецтвом, його вивчення, долучення до видатних творів класичного і сучасного характеру.

На філософсько-освітньому рівні важливим є розуміння того, що мистецтво несе не лише художньо-ціннісне чи естетично-світоглядне навантаження. Цей соціокультурний феномен сповнений енергії, здатної стимулювати та мотивувати людину до будь-яких видів діяльності: пізнавальної, аналітичної, творчої, самореалізаційної, побутово-культурної тощо. Мистецтво є одним з найпотужніших та найенергетичніших феноменів, що залучають людину до культури. «Мистецтво – потужних засіб розвитку світоглядної культури особистості, в цілому й розвитку художньо-естетичного світогляду зокрема. Через вплив на почуття мистецтво здійснює пізнавальну, естетичну, гедоністичну функції, що дає змогу реалізувати цілісний підхід до розвитку художнього світогляду як необхідної складової фахової підготовки майбутніх спеціалістів та чинника їх духовного зростання. Тому основною фундаментальною позицією мистецької освіти є єдність процесів формування духовної культури особистості, переходу від засвоєння інформації до розвитку світоглядної позиції людини практичними засобами мистецтва» [6, с. 159]. Таким чином, використання мистецтва як позанавчального засобу освітнього, культурного, соціалізаційного, особистісно-професійного розвитку студентів є необхідним механізмом створення справжнього демократично-гуманістичного простору сучасного університету, здатного допомогти кожній молодій людині активно і культурно-відповідно розвивати диверсифіковану особистісно-творчу аксіологічну палітру.

Слід також зазначити, що мистецько-естетичні форми народної культури завжди були особливо важливими в структурі української національної культури. Український менталітет є естетикоцентричним, а отже молодь, долучаючись до нації як політичної, соціально-економічної, культурно-цивілізаційної єдності, має всіляко використовувати потенціал національного мистецтва для особистісного аксіологічно-культурного саморозвитку. «Мистецтво як форма суспільної свідомості є виразником характерних особливостей життя нації. Дослідження проблеми національної ідентичності в творчості українських мислителів, обумовленість її традиціями української духовності потребує глибокого проникнення в реальні проблеми української культури. Національні митці діють не тільки в сфері образно-художньої творчості, а й в науково-логічній, виводячи не

лише загальні лінії історичного процесу, але й виробляючи розуміння конкретної специфіки національно-ментальних особливостей» [7, с. 58]. Це зумовлено тим, що духовне життя українського народу протягом сторіч було обмежене і контролювано тими державними системами, до складу яких входила Україна, і не набуло самостійного вираження в науковій літературі. У мистецтві зберігаються традиції національної культури. Мова мистецтва залишаючись у «межах потенційних можливостей, живлячись життєдайною силою національних традицій та духовних глибин конкретної історії, знаходячи реальність пластичних та змістовних форм, відразу стає надбанням загальнонаціональної культури» [8, с. 148]. Студентська молодь, як майбутній інтелігентсько-культуротворчий прошарок нашої країни, має в усій повноті і поліморфно використовувати різні мистецькі форми для повноцінного особистісного та професійно-компетентісного розвитку. Таке використання має забезпечуватися вищими навчальними закладами у співпраці з місцевими громадами, мистецькими об'єднаннями та організаціями, видатними діячами культури і мистецтва.

Безумовно важливою є й керована досвідченими педагогами самодіяльна мистецька творчість студентів. Сьогодні в багатьох українських університетах існують досить розгалужені організаційні можливості для забезпечення повноцінної участі студентської молоді в самодіяльних мистецьких колективах. «Участь студентів університетів у художньо-творчих колективах розглядається як складова виховання майбутнього спеціаліста. Це є незаперечною істиною, оскільки мистецьке середовище живить духовний розвиток індивіда, сприяє педагогічній підтримці процесів становлення громадянина, людини культури, моральної особистості, здатної до позитивних змін у навколишньому світі, створення культурного простору. Водночас акцент на виключно виховному аспекті мистецької діяльності учасників цих колективів збіднює уявлення про роль художньої творчості в навчально-виховному процесі. Адже, крім усвідомлення змістового компоненту творів мистецтва (що впливає на духовне, моральне, патріотичне, естетичне становлення), формування особистісних якостей, розвитку творчих здібностей тощо, майбутній фахівець оволодіває значним обсягом мистецької інформації щодо видів, жанрів, художніх стилів мистецтва, способів їх відтворення та використання в професійній практиці. Зважаючи на це, мистецьку діяльність у художньо-творчих колективах ми визначаємо як освітню. Оскільки вона включена в загальний план навчально-виховного процесу, формально не визнається як процес навчання (зокрема, у термінах цілей і завдань освіти, періоду навчання й оцінки якості), містить значний освітній компонент та не вимагає видачі документа офіційного зразка, то така діяльність відповідає категоріальному визначенню неформальної мистецької освіти» [9, с. 396]. Фактично, неформальна мистецька освіта може називатися й позанавчальною мистецькою або художньо-творчою практикою, в якій студенти засобами мистецтва розвивають не тільки власні вміння та компетентності, але й загальносвітоглядну аксіологічну палітру.

Розглянувши мистецтво як культурно-світоглядний та філософсько-освітній феномен, необхідно, з нашої точки зору, звернутися до вивчення дієвості впливу мистецтва на людину, її формування у якості особистості.

В цьому аспекті, головним є те, що мистецтво є невід'ємною складовою індивідуальної і суспільної свідомості людини, перетворює її на комунікативно-творчу особистість, здатну завдяки художньо-образним феноменом перетворюватися на активного суб'єкта у системі «Я» – «Інший». «Мистецтво виступає істотним моментом суспільного й індивідуального життя людей. Його внутрішнім механізмом є функціонування естетичної свідомості особистості, спрямованість якої виражається в системі естетичного відношення до різноманітних об'єктів середовища через механізм сприйняття, переживання, оцінки, смаку, ідеалу, погляду, судження. З рівнем естетичної культури зв'язуються можливості адекватної орієнтації особистості в різній системі естетичних і художніх цінностей. Міра вираження навичок, здібностей і потреб у діяльності та поведінці особистості якраз і характеризує рівень її естетичної та художньої культури, який найбільш зримо виявляється в духовно-змістовному спілкуванні людей через їхню участь у різних формах соціальної творчості» [10, с. 77]. Якраз на формування такої міри навичок, здібностей і потреб, а особливо на підвищення її якісного рівня має бути організований цілісний естетичний простір університету, в якому обов'язково має функціонувати диверсифікована система позанавчальної студентської практики в сфері мистецтва та художньої самодіяльності. З нашої точки зору, це є ключовою умовою того, що вищий навчальний заклад зможе реально і позитивно впливати на формування, розвиток і урізноманітнення аксіологічної палітри сучасного студентства.

Важливо також підкреслити, що дієвість впливу мистецтва на людину, на її формування в якості особистості багато в чому зумовлена тим, що саме мистецтво, поряд із освітою, є одним з найпотужніших трансляторів історико-культурних, традиційних та інноваційно-творчих цінностей. Завдяки мистецтву людина, особливо молода, ніби підключається до історичного процесу, перетворюється на активного суб'єкта націотворення і культуротворчості. «Мистецька спадщина, акумулюючи емоційно-естетичний досвід поколінь, втілює і передає ціннісне ставлення до світу крізь призму етнонаціональної специфіки, тому вона є ефективним засобом виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції. Художньо-естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а насамперед, як універсальний засіб виявлення індивідуальних здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів. У сучасній стратегії розвитку освіти пріоритетним завданням є наскрізна естетизація життєдіяльності навчального закладу. Одним із напрямків досягнення цієї мети є формування в особистості художньо-естетичного світогляду. Гуманістична спрямованість сучасної освіти вимагає пошуку нових підходів до викладання мистецьких дисциплін, адже беззаперечним є вплив мистецтва на духовний розвиток особистості» [11, с. 131]. Але поруч з мистецькими дисциплінами, обмеженими конкретними навчальними і дослідницькими формами, в обов'язковому порядку кожен навчальний заклад має надавати студентів можливість набуття так званої неформальної мистецької освіти, тобто повноцінної реалізації своїх творчих навичок і прагнень у позанавчальній практичній художньо-творчій діяльності.

Окрім світоглядно-аксіологічного і філософсько-освітнього мистецтво здатне чинити величезний

психологічний, емоціональний, підсвідомий вплив на формування особистості молодого людини. Це зумовлюється значною мірою афективності та психоемоційної напруженості будь-якої мистецької діяльності. Це, в свою чергу, допомагає студентам навчитись опанувати свої емоції, спрямовувати їх в творче, креативне, неруйнівне русло. «Основною естетичної реакції є викликані мистецтвом афекти, що сприймаються нами зі всією реальністю і силою, але знаходять собі розряд у тій творчій діяльності, що вимагає від людини сприйняття мистецтва. Завдяки цьому центральному розряду надзвичайно затримується і пригнічується зовнішня моторна сторона афекту, і тоді людині здається, що вона переживає тільки примарні почуття. На цій єдності почуттів і фантазії засновується будь-яке мистецтво. Його особливістю є те, що воно, викликаючи в нас протилежно спрямовані афекти, затримує, завдяки початку антитези, моторний вираз емоцій. Зіштовхуючи протилежні імпульси, знищує афекти змісту афектами форми, приводячи до вибуху та розряду нервової енергії. У цьому перетворенні афектів, у вибуховій реакції, що призводить до розряду тих емоцій, які тут же були викликані, полягає катарсис естетичної реакції, що є найвищою формою трагізму, котрий очищує і просвітлює того, хто сприймає будь-який мистецький твір» [12, с. 46]. Те духовне піднесення та катарсис, які змушують переживати молоду людину ті чи інші витвори мистецтва, є незамінними енергетичними чинниками формування гуманної особистості, аксіологічна палітра якої буде не лише естетизованою, але й сповненою цінностями людиноцентризму, толерантності, миролюбства, поваги до прав людини і до інакшості інших культур.

При цьому справжнє мистецтво у будь-якому своєму прояві чи формальному вираженні ніколи не обмежується виключно психоемоційними впливами на особистість, що формується і розвивається. Вищим покликанням мистецтва на шляху особистісного саморозвитку будь-якої людини є його духовний потенціал, тобто можливість виводити індивідуальне буття людини на загальнокультурний рівень, сповнювати аксіологічну палітру особистості загальнолюдськими цінностями та світоглядними орієнтирами. «У процесі виховання духовної особистості мистецтво має особливу значимість. Твори мистецтва, завдяки своїм художньо-зображувальним засобам, являють нескінченність, повноту, витонченість самого факту життя, існування Всесвіту. Основним джерелом, завдяки якому мистецтво може проникнути у сферу духовності, є переведення художніх цінностей у внутрішній світ особистості. У мистецтві сконцентровані загальнолюдські програми спілкування й міжособистісної взаємодії. Образи і стани, що репрезентуються у художніх творах, спрямовані на суб'єктивність, у зв'язку з чим перед «обличчям» художнього твору можна відчутти біль, каяття совісті, необхідність що-небудь змінити в собі та ін. Таким чином, у процесі виховання духовної особистості студентів університету слід враховувати такі функції мистецтва: естетична, аксіологічна, культурно-адаптаційна, комунікативна. Мистецтво сприяє формуванню одухотвореного поетичного образу морального ставлення до світу, яке проявляється як узагальнений «образ дії», як норма поведінки» [13, 49–50]. І саме у зв'язку з цим, дуже важливо, щоб в молодому віці людина отримала якомога повніший досвід особистісної самореалізації засобами мистецтва в усьому різноманітті

його естетичної цілісності і гармонійності. Тільки такий досвід, ще й впорядкований і компетентно педагогічно спрямований в рамках позанавчальних мистецької практики в стінах університету, дозволить молодій людині повноцінно долучитися до світу мистецтва у всій його різноманітності та різнобарвності, які й здатні як ніщо інше насичувати аксіологічну палітру молоді яскравими образами Гармонії, Краси, Справедливості, Добра, Істини.

Зрештою, в позанавчальній художньо-естетичній практиці в університеті може використовуватися не лише мистецтво як практичне поле реалізації творчо-естетичної енергії молодого людини. Всі інструменти наскрізно естетизованого культурного простору вищого навчального закладу несуть значний естетично-виховний та просвітницький потенціал: від проведення виховних заходів будь-якої тематики до корисної діяльності по благоустрою території, гуртожитків, приміщень університету. «Було б неправильно обмежувати реальні прояви художньої культури особистості лише сферою мистецтва, його сприйняття, переживання й оцінки. Художня культура, крім мистецтва, широко представлена в матеріальному виробництві, у побуті, реалізуючись у формі краси та образної виразності створюваних людиною предметів. Естетична й художня культура особистості виступає важливим чинником організації та самого процесу матеріально перетворювальної діяльності, усієї трудової практики. Її спрямованість на творчість, на досягнення художньо-образної виразності створюваних предметів, на майстерність дозволяє створювати справжні шедеври. Отже, надзвичайно важливим є цілеспрямоване формування естетичної та художньої культури особистості, оскільки їм належить провідна роль у соціальному відтворенні людини. Естетичне виховання підсилює розвиток самосвідомості, сприяє формуванню соціальної позиції, заснованої на гуманістичних цінностях» [10, с. 77]. Отже, підкресливши вплив мистецтва на людину, на її формування у якості особистості, важливо також не забувати й про інші вияви естетичного, які в культурно-естетичному просторі вищого навчального закладу можуть стати вагомими виховними аргументами в процесі позанавчальної практики, спрямованої на формування і розвиток аксіологічної палітри сучасного студентства.

Список використаних джерел

1. Макушин А.Ю. Філософські теорії про мистецтво і світогляд митців / Ю.А. Макушин // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Педагогіка. – 2010. – Том 123, випуск 110. – С. 160–168.
2. Бутенко Н.В. Художественно-эстетическая культура как базовый механизм развития личности / Наталья Бутенко // Педагогическое образование в России. – 2014. – № 7. – С. 138–143.
3. Шаповал Л.В. Естетичне сприйняття дійсності як професійна якість вчителя образотворчого мистецтва: до сучасної постановки проблеми в умовах глобалізації / Л.В. Шаповал // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Збірник наукових праць. – Харків: ХДАДМ (ХХІІ), 2008. – № 9. – С. 162–165.
4. Менегетти А. ОнтоАрт. Ін-се искусства / Антонио Менегетти. – М.: БФ «Онтопсихология», 2010. – 286 с.
5. Білан Т. Художньо-мистецькі основи педагогічної освіти / Тетяна Білан // Молодь і ринок. – 2014. – № 6 (113). – С. 57–60.
6. Станіславська К. До питання структурної організації та змістовного наповнення спецкурсу «Художня культура постмодерну» у вищій школі / Катерина Станіславська // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи: збірник наукових праць. – Ніжин: Видавець П.П. Лисенко, 2013. – Випуск 6. – С. 141–146.

7. Білан Т. Художньо-мистецькі основи педагогічної освіти / Тетяна Білан // Молодь і ринок. – 2014. – № 6 (113). – С. 57–60.

8. Макушин А.Ю. Філософські теорії про мистецтво і світогляд митців / Ю.А. Макушин // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Педагогіка. – 2010. – Том 123, випуск 110. – С. 160–168.

9. Тадля О.М. Студентський клуб як колективна форма організації культурно-дозвілєвої діяльності / О.М. Тадля // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наукові записки. – Рівне, 2013. – Випуск 19, том II. – С. 234–239.

10. Золотарева Ю.И. Соціалізація молоді в умовах глобалізації / Ю.И. Золотарева // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – 2011. – № 7. – С. 125–128.

11. Добровольська О. Комплексність як умова ефективності естетичного виховання та самовиховання особистості / О. Добровольська // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. – К.: ВІР УАН, 2013. – Випуск 77 (№ 10). – С. 231–234.

12. Грищенко Ю. Мистецтво в розвитку художньо-естетичного світогляду особистості: ретроспективний аналіз / Юлія Грищенко // Естетика і етика педагогічної дії. Збірник наукових праць. – К.: НАПН України; Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2015. – Випуск 9. – С. 131–139.

13. Ігнат'єва О.Л. Комплексний підхід до естетичного виховання студентської молоді на сучасному етапі / О.Л. Ігнат'єва // Проблеми сучасної педагогічної освіти: педагогіка і психологія. – 2006. – Випуск 11, частина 2. – С. 17–21.

References

1. Makushyn A.Yu. Filososfs'ki teoriyi pro mystetstvo i svitohlyad myttsiv / Yu.A. Makushyn // Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylyans'ka akademiya». Seriya: Pedagogika. – 2010. – Tom 123, vypusk 110. – S. 160–168.

2. Butenko N.V. Khudozhestvenno-esteticheskaya kul'tura kak bazovyy mekhanizm razvytyya lychnosti / Natal'ya Butenko // Pedagogicheskoe obrazovaniye v Rossyy. – 2014. – № 7. – S. 138–143.

3. Shapoval L.V. Estetychno spryynnyatyya diysnosti yak profesiyna yakist' vchytelya obrazovorchoho mystetstva: do suchasnoyi postanovky problemy v umovakh hlobalizatsiyi / L.V. Shapoval // Pedagogika, psikhohohiya ta medyko-biologichni problemy fizychno vykhovannya i sportu. Zbirnyk naukovykh prats'. – Kharkiv: KhDADM (KhKhPI), 2008. – № 9. – S. 162–165.

4. Menehety A. OntoArt. Yn-se yskusstva / Antonyo Menehety. – M.: BF «Ontopsykholohyya», 2010. – 286 s.

5. Bilan T. Khudozhn'o-mystets'ki osnovy pedagogichnoyi osvity / Tetyana Bilan // Molod' i rynek. – 2014. – № 6 (113). – S. 57–60.

6. Stanislavs'ka K. Do pytannya strukturnoyi orhanizatsiyi ta zmistovnoho napovneniya spetskursu «Khudozhnya kul'tura postmodernu» u vyshchii shkoli / Kateryna Stanislavs'ka // Osvita doroslykh: teoriya, dosvid, perspektivy: zbirnyk naukovykh prats'. – Nizhyn: Vydavets' P.P. Lysenko, 2013. – Vypusk 6. – S. 141–146.

7. Bilan T. Khudozhn'o-mystets'ki osnovy pedagogichnoyi osvity / Tetyana Bilan // Molod' i rynek. – 2014. – № 6 (113). – S. 57–60.

8. Makushyn A.Yu. Filososfs'ki teoriyi pro mystetstvo i svitohlyad myttsiv / Yu.A. Makushyn // Naukovi pratsi Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylyans'ka akademiya». Seriya: Pedagogika. – 2010. – Tom 123, vypusk 110. – S. 160–168.

9. Tadlya O.M. Student-s'kyu klub yak kolektyvna forma orhanizatsiyi kul'turno-dozvil'yevoyi diyal'nosti / O.M. Tadlya // Ukrayins'ka kul'tura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku: naukovi zapysky. – Rivne, 2013. – Vypusk 19, tom II. – S. 234–239.

10. Zolotareva Yu.Y. Sotsyalizatsiya molodezhy v uslovyyakh hlobalyzatsiyi / Yu.Y. Zolotareva // Visnyk Kharkivs'koyi derzhavnoyi akademiyi dizaynu i mystetstv. Mystetstvoznavstvo. Arkhitektura. – 2011. – № 7. – S. 125–128.

11. Dobrovols'ka O. Kompleksnist' yak umova efektyvnosti estetychno vykhovannya ta samovykhovannya osobystosti / O. Dobrovols'ka // Hileya: naukovy visnyk. Zbirnyk naukovykh prats'. – K.: VIR UAN, 2013. – Vypusk 77 (№ 10). – S. 231–234.

12. Hryshchenko Yu. Mystetstvo v rozvytku khudozhn'o-estetichnoho svitohlyadu osobystosti: retrospektyvnyy analiz / Yuliya Hryshchenko // Estetyka i etyka pedagogichnoyi diyi. Zbirnyk naukovykh prats'. – K.: NAPN Ukrayiny; Poltava: PNPУ imeni V.H. Korolenka, 2015. – Vypusk 9. – S. 131–139.

13. Ihnat'yeva O.L. Kompleksnyy pidkhid do estetychno vykhovannya student-s'koyi molodi na suchasnomu etapi / O.L. Ihnat'yeva // Problemy suchasnoyi pedagogichnoyi osvity: pedagogika i psikhohohiya. – 2006. – Vypusk 11, chastyna2. – S. 17–21.

Chubareva O. O., Lecturer, National Pedagogical Dragomanov University, (Ukraine, Kyiv), gileya.org.ua@gmail.com

Art in the practical formation axiological palette of contemporary students

The role of art in shaping axiological palette of students in particular; the author notes that student life is not confined to pragmatic training; students - active members of all social processes - economic, political, social and cultural. Characteristically, in each of the areas where college students falls, it tries to detect activity, creativity, realize their own outlook on life, a new humanistic attitude to man. It is important for it to be human and humane, that is aesthetic and moral. The main factor behind the revival of moral and aesthetic component in the extracurricular life of students is art. As the phenomenon of spiritual culture, art brings not only need to enjoy beauty, but also the ability of creative attitude to reality. Unfortunately, attracting students to contemporary art is problematic. The total living space pragmatism does not contribute to his aesthetic. Finding and implementing effective mechanisms of formation of aesthetic culture of young people is one of the key tasks of modern educational process.

Keywords: people, culture, art, education, education.

Чубарева О. А., преподаватель, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gileya.org.ua@gmail.com

Искусство в практическом формировании аксиологической палитры современного студенчества

Исследуется роль искусства в формировании аксиологической палитры студенческой молодежи, в частности,; автор отмечает, что жизнь студентов отнюдь не сводится к прагматическому обучению; студенты - активные участники всех общественных процессов - экономических, политических, социокультурных. Характерно, что в каждой из сфер, куда попадает студенческая молодежь, она пытается проявить активность, творчество, реализовать собственный взгляд на жизнь, новое гуманистическое отношение к человеку. Важно, чтобы оно было человеческим и человечным, то есть эстетическим и моральным. Основным фактором возрождения нравственно-эстетического компонента во внеучебной жизнедеятельности студенческой молодежи является искусство. Как феномен духовной культуры, искусство воспитывает не только потребность наслаждения красотой, но и способность творческого отношения к действительности. К сожалению, привлечение современного студенчества к искусству носит проблемный характер. Общая прагматизация жизненного пространства не способствует его эстетизации. Поиск и внедрение эффективных механизмов формирования эстетической культуры молодежи является одной из ключевых задач современного воспитательного процесса.

Ключевые слова: человек, культура, искусство, образование, воспитание.

***

УДК (101/14+378)(075.8)

Кириленко К. М., кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри філософії, Київський національний університет культури і мистецтв (Україна, Київ), katerinasophia@ukr.net

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ЯК НЕПРОФІЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Автор обґрунтовує доцільність застосування тематичного підходу до викладання курсу філософії у вищій школі, вказує на важливість дуалізму знань та особистісної (чи компетентнісної) компоненти у його викладанні, на дуалізм раціонального та ірраціонального підходів (що відповідає синергетичній парадигмі сучасної науки і культури). Метою статті є обґрунтування предметного наповнення курсу філософії, що став результатом 20-ти річного періоду викладання філософії в Київському національному університеті культури і мистецтв та успішно апробується нині в цьому ж ВУЗі. Основа тематичного наповнення курсу філософії є компонування філософського знання навколо пошуку наскрізних аксіологічних цінностей істини, добра та краси. Автор також окреслює власний досвід впровадження даного підходу в реальній практиці навчання шляхом впровадження в навчальний процес виконання студентами творчих завдань та підготовки інноваційних проектів.

Ключові слова: історичний та тематичний підходи до викладання філософії, людинорозуміння філософського знання, філософія як смисло-життєва проблема, знаннєвий та компетентнісний підходи, творчі завдання, інноваційні проекти.